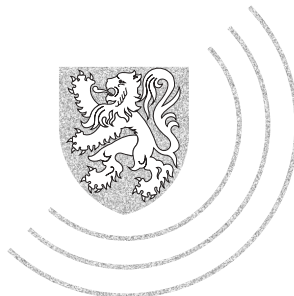

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

18 december 2001

ONTWERP VAN DECREET

**betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de basiscompetenties
in het secundair onderwijs**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Kris Van Dijck**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren
Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Claudine De
Schepper, de heren André Moreau, Gilbert Van Baelen ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Joris Van
Hauthem ;

de heren Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Kris Van Dijck.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte
Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid
van Kessel ;

de heren Frans De Cock, Karel De Gucht, André Denys,
Cis Schepens ;

mevrouw Marijke Dillen, de heren Jean Geraerts, Roland
Van Goethem ;

mevrouw Hilde Claes, de heer Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Dirk De Cock.

Zie :

535 (2000-2001)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
A. Vergadering van 19 april 2001	4
I. TOELICHTING DOOR MEVROUW MARLEEN VANDERPOORTEN, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN FORMING	4
1. Inleiding	4
2. Evolutie	4
3. Toelichting bij de amendementen	4
4. Conclusie	7
II. PROCEDUREEL DEBAT	7
III. ALGEMENE BESPREKING : GEDACHTEWISSELING OVER HET PRINCIPE EN HET CONCEPT VAN DE EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGSDOELEN .	7
B. Vergadering van 6 december 2001	9
I. VERDERZETTING ALGEMENE BESPREKING	9
II. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMING	11
1. Opschrift	11
2. Artikelen	12
3. Structuur	19
III. STEMMING OVER HET GEHEEL	20
Tekst aangenomen door de commissie	21

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid behandelde het ontwerp van decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de basiscompetenties in het secundair onderwijs op 19 april en 6 december 2001.

Als algemene bespreking van het ontwerp van decreet had de Commissie met de Vlaams minister van Onderwijs een gedachtewisseling over het principe en het concept van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

A. Vergadering van 19 april 2001

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW MARLEEN VANDERPOORTEN, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN VORMING

1. Inleiding

De minister licht toe dat zij in haar beleidsnota reeds aankondigde dat zij werk zou maken van het zgn. themadecreet. Dit is de korte benaming die gebruikt wordt om het decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de basiscompetenties in het secundair onderwijs aan te duiden. Het werk rond dit noodzakelijke decreet is, aldus de minister, een werk van lange adem geworden. Dat er zo lang en zo heftig over is gepraat, bewijst volgens haar dat het een decreet is waarbij heel velen zich betrokken partij voelen. De onderwijskoepels en het Gemeenschapsonderwijs, de VLOR, de SERV, de onderwijsadministratie en de onderwijsinspectie maakten opmerkingen en formuleerden bedenkingen vanuit hun bezorgdheid over de inhoud van dit decreet.

Dit decreet is een fundamenteel decreet dat tot de basisteksten van de Vlaamse onderwijsregelgeving zal behoren. Door het omschrijven van begrippen zoals bvb. eindterm, ontwikkelingsdoel, specifieke eindterm en leerplan, worden een aantal ijkpunten vastgelegd voor het secundair onderwijs. Dit decreet verankert een aantal begrippen die noodzakelijk zijn voor de kwaliteitsbewaking van het Vlaamse secundaire onderwijs. Het onderbouwt en kadert de decreten i.v.m. de eindtermen. Dit decreet had er eerst moeten zijn. Door dit decreet ter bespreking te leggen, wordt deze fout hersteld.

2. Evolutie

De minister vervolgt dat dit decreet geen gemakkelijk decreet is. In de vele gesprekken erover kwamen telkens opnieuw een aantal heikele punten naar voor. Dit is echter normaal wanneer het gaat over een decreet dat ingrijpt in heel wat van de essentiële gevoeligheden en delicate evenwichten van het Vlaamse onderwijslandschap.

De basistekst die voorligt, bleek na verdere gesprekken met de betrokken partijen, zoals de onderwijsverstrekkers, de VLOR en de SERV, niet echt te voldoen. De tekst was blijkbaar niet evenwichtig genoeg om tegemoet te komen aan een aantal gerechtvaardigde vragen en bekommernissen. De minister kon de gemaakte opmerkingen onmogelijk naast zich neerleggen, vermits het steeds haar bedoeling was om voor dit themadecreet een zo ruim mogelijk maatschappelijk draagvlak te scheppen. Enerzijds moest de tekst ingrijpend worden aangepast, maar anderzijds moest het decreet worden gestemd om verder te kunnen werken rond de eindtermen.

Om uit die moeilijkheid te geraken heeft zij beslist een aantal regeringsamendementen op de tekst op te stellen. Over deze amendementen zal hoogdringend advies gevraagd worden aan de VLOR en aan de Raad van State. De bespreking van het voorliggend ontwerp zal bijgevolg dienen opgeschort te worden. Zij verduidelijkt vervolgens de amendementen.

3. Toelichting bij de amendementen

Zij licht toe dat het toepassingsgebied van het decreet via amendering zal worden gewijzigd. Het zal niet langer van toepassing zijn op het deeltijds beroepssecundair onderwijs, DBSO. Dit soort onderwijs werkt met en voor een specifieke groep jongeren en de centra voor deeltijds onderwijs hebben een eigen methodiek ontwikkeld. De doelstellingen van het deeltijds beroepssecundair onderwijs zijn jongeren te begeleiden bij de maatschappelijke integratie waarbij algemene, sociale en persoonlijkheidsvorming aan bod komen en hen te begeleiden bij de integratie op de arbeidsmarkt met bijzondere aandacht voor de beroepsopleiding en de arbeidsattitudevorming. Uitgaande van de unieke eigenheid van de jongere, wordt een individuele trajectbegeleiding uitgewerkt. Die bestaat optimaal uit voorzorg, instap, planning, opleiding en vorming, werkervaring, uitstap en nazorg. Om dit alles

te realiseren wordt er gestreefd naar het aanbieden van een alternerende opleiding. Binnen het individueel leertraject worden voor de deeltijds leerplichtige jongeren individuele doelstellingen geformuleerd voor de algemene, sociale en persoonlijkheidsvorming. Bij de keuze van die doelstellingen kan geput worden uit sociale vaardigheden, persoonlijke ontwikkelingsdoelen, algemene vormingsdoelen en eventueel uit de eindtermen PAV van het voltijds secundair beroepsonderwijs. Het formuleren van eindtermen voor en het verplicht aanbieden ervan aan de globale groep van deeltijds leerplichtige jongeren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs kan de individuele trajectbegeleiding in het gedrang brengen. Dwingende normen en strakke programma's verhinderen hier adequaat in te spelen op de leefwereld en de behoeften van de leerlingen.

Zij beklemtoont dat dit alles niets te maken heeft met een gebrek aan waardering voor het degelijke werk dat er in het deeltijds beroepssecundair onderwijs wordt verricht, dikwijls in moeilijke omstandigheden. Door de erkenning van de eigen werkwijze wordt het specifieke van het deeltijds beroepssecundair onderwijs naar waarde geschat. Op een ander ogenblik zal een discussie ten gronde over de plaats en de invulling van het deeltijds beroepssecundair onderwijs dienen te worden gevoerd.

Er zal ook in de mogelijkheid worden voorzien om, voor wat betreft de specifieke eindtermen, afwijkingen op het decreet te verkrijgen voor de duur van een experiment inzake onderwijsorganisatie.

Door amendering zal het eensluidend advies van de VLOR i.v.m. de eindtermen vervangen worden door een gewoon advies. Dit ligt in de lijn van de reeds eerdere gewijzigde adviesbevoegdheid van de VLOR en past in het kader van de voorrang van de politiek in de besluitvorming en de globale herziening van de adviesraden aangekondigd door de Vlaamse regering. Zij wenst te onderlijnen dat hiertegen bij de onderwijskoepels en het Gemeenschapsonderwijs geen echt verzet werd aangetekend.

Om technische redenen, die zij verder zal verduidelijken, zal het begrip basiscompetenties vervangen worden door het reeds gekende begrip van specifieke eindtermen.

Een heel belangrijke amendering betreft de wijze waarop er met eindtermen dient gewerkt te worden. Eindtermen blijven gedefinieerd als de mini-

mumdoelen die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Met minimumdoelen wordt bedoeld : een minimum aan kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, bestemd voor die leerlingenpopulatie. Hiermee bepaalt de Vlaamse gemeenschap het minimum dat de leerlingen op het einde van hun schooltijd moeten hebben verworven. Het zijn minimale kwaliteitseisen die de overheid vraagt in ruil voor subsidiëring of financiering.

In het amendement zal duidelijk worden gesteld dat de school de maatschappelijke opdracht meekrijgt en de verplichting heeft om de eindtermen bij de leerlingen te bereiken. Hierop zal de school door de inspectie beoordeeld worden tijdens schooldoorlichtingen. Hierbij oordeelt de overheid dan of een school aan haar verplichtingen heeft voldaan om de vakgebonden eindtermen bij de leerlingen te bereiken. Ze houdt hierbij rekening met de kenmerken van de school en de schoolpopulatie. De referentiekaders die de inspectie bij de schooldoorlichting hanteert, zijn door de scholen gekend en laten toe een genuanceerd oordeel te geven over hoeveel leerlingen en de mate waarin de leerlingen van de school de eindtermen hebben bereikt. De minister wenst te beklemtonen dat het niet gaat om een loutere inspanningsverbintenis van de school. Het spreekt voor zich dat de inspectie slechts kan nagaan of de school de eindtermen bij de leerlingen heeft bereikt, door een controle op het bereiken van die eindtermen. Controle van de school kan niet zonder eerst het resultaat bij de leerlingen te controleren.

Door de formulering in het amendement zullen zowel de controlefunctie van de inspectie in het kader van de kwaliteitsbewaking als de autonome bevoegdheid van de klassenraad bij de beoordeling van het bereiken van de eindtermen door de individuele leerling gevrijwaard worden.

Tot hiertoe bestonden in het buitengewoon secundair onderwijs ontwikkelingsdoelen. Via amendering zal de Opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs dezelfde regeling krijgen als het overeenstemmende niveau van het gewoon secundair onderwijs. Dit is aangewezen vermits deze opleidingsvorm zich richt tot normaal begaafde kinderen die echter bijzondere opvoedingsbehoeften hebben ingevolge bijvoorbeeld een lichamelijk gebrek of een visuele of auditieve stoornis. Die opleidingsvorm 4 reikt bovendien een volwaardig diploma secundair onderwijs uit. De leerinhouden in die opleidingsvorm zijn ook gelijkwaardig met die van het gewone voltijds secundair onderwijs. Dit is des te belangrijker omdat de leer-

lingen vlot de overstap naar het gewoon secundair onderwijs moeten kunnen maken.

De minister merkt op dat wel verduidelijkt wordt dat de klassenraad bij de beoordeling van de individuele leerling rekening moet houden met de specifieke kenmerken van de leerling en dat die klassenraad m.a.w. kan oordelen dat de prestaties van de leerling gelijkwaardig zijn met wat in het gewoon secundair onderwijs wordt vereist in het kader van de eindtermen.

In de vele gesprekken rond de oorspronkelijke tekst was één van de moeilijke punten het zoeken naar een evenwicht tussen het grondwettelijke legaliteitsbeginsel en het soepel kunnen hanteren van de specifieke eindtermen.

Eindtermen zijn zo essentieel voor het onderwijs dat zij moeten worden vastgelegd door het Vlaams Parlement. Hiertoe bekrachtigt het Vlaams Parlement, met of zonder amendering, bij decreet de eindtermen zoals die zijn goedgekeurd door de Vlaamse regering. Dit betekent ook dat elke wijziging aan de eindtermen via de parlementaire weg moet verlopen. Daar waar van de eindtermen – die immers betrekking hebben op de basisvorming – mag worden verwacht dat ze niet al te vlug zullen dienen gewijzigd te worden, kan dit niet gezegd worden van de specifieke eindtermen die verworven worden via het specifieke gedeelte van de opleiding. Het gaat hier immers om opleidingen die zeer snel kunnen evolueren onder invloed van evoluties in wetenschap, techniek, ambacht, arbeidsorganisatie en productie- en procestechnieken.

Om hieraan te verhelpen en om een weg te vinden die zowel de vereiste wettelijke garanties biedt als de nodige soepelheid inbouwt, werd ervoor gekozen om opnieuw te werken met specifieke eindtermen en die op te splitsen in decretale specifieke eindtermen en conventionele specifieke eindtermen.

In de decretale specifieke eindtermen worden de vereiste vaardigheden, specifieke kennis, inzichten en attitudes die kennelijk niet onderhevig zijn aan regelmatige wijzigingen ingevolge evoluties in wetenschap, techniek, ambacht, arbeidsorganisatie, productie- en procestechnieken omschreven in aan die opleiding eigen algemene termen. Het woord 'kennelijk' is hier heel belangrijk. Het betekent dat het stabiele karakter van deze doelen reeds bij een eerste toetsing door een met de materie vertrouwd persoon objectief vaststelbaar is. Het vastleggen van decretale specifieke eindtermen vereist essentiële beleidskeuzes die als gevolg van het grond-

wettelijke legaliteitsbeginsel slechts kunnen opgedragen worden aan het Vlaams Parlement.

In de conventionele specifieke eindtermen worden die vaardigheden, specifieke kennis, inzichten en attitudes op een geconcretiseerde wijze vertaald aan de hand van de meest actuele stand van zaken in de voor die opleiding relevante domeinen van wetenschap, techniek, ambacht, arbeidsorganisatie, productie- en procestechnieken. Die specifieke eindtermen zullen worden vastgelegd in convenants die ter bekrachtiging worden voorgelegd aan de Vlaamse regering en die worden medegedeeld aan het Vlaams Parlement. In de convenantsgroepen zullen de overheid, onderwijsverstrekkers en de voor een bepaald studiegebied relevante sociale partners samenwerken aan het op een concrete wijze verfijnen van de decretale specifieke eindtermen. Op die wijze wordt ook tegemoetgekomen aan de bezorgdheid vanuit de wereld van de beroepssectoren om een betere afstemming van onderwijs en bedrijfswereld te bekomen. De convenantspartijen oordelen zelf welke evoluties voldoende belangrijk en zeker zijn om een wijziging van het convenant te verantwoorden. Door het bepalen van de decretale specifieke eindtermen door het Vlaams Parlement te koppelen aan het vaststellen van de conventionele specifieke eindtermen in door de Vlaamse regering bekrachtigde convenants, wordt het grondwettelijke legaliteitsbeginsel gekoppeld aan de mogelijkheid soepel in te spelen op evoluties in beroepssectoren.

Uit het feit dat de specifieke eindtermen gericht zijn op vervolgonderwijs of het aanvatten van een beroep, kan worden afgeleid dat zij worden vastgelegd voor het einde van een opleiding d.w.z. voor het tweede leerjaar van de derde graad ASO, BSO, KSO en TSO, voor het derde leerjaar van de derde graad BSO en voor het laatste leerjaar van de vierde graad BSO. Dit betekent ook dat de inrichtende machten zich dienen te engageren om met de overheid concrete afspraken te maken over het traject om de specifieke eindtermen te bereiken en over wat moet bereikt zijn op het einde van het tweede leerjaar van de tweede graad. Ook dienen bindende afspraken gemaakt te worden met het oog op het garanderen van de equivalentie van de getuigschriften tussen de verschillende onderwijsverstrekkers.

Een laatste amendement herneemt de libellering van het begrip leerplan zoals opgenomen in de Schoolpactwet. In die leerplannen moeten altijd op een herkenbare wijze de vakgebonden eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen, uiteraard steeds voorzover ze bepaald zijn,

vermeld worden. Desgewenst kunnen hieraan doen die de inrichtende macht uitdrukkelijk formuleert vanuit haar eigen opvoedingsconcept, toegevoegd worden. Er wordt ook expliciet vermeld dat de leerplannen ruimte laten voor de inbreng van scholen, leraren, lerarenteams of leerlingen.

4. Conclusie

De minister besluit dat het werken aan het themadecreet gelijk staat aan het uitvoeren van een zeer delicate evenwichtsoefening. Er moet gezocht worden naar een evenwicht tussen het soepel kunnen werken met de specifieke eindtermen en het grondwettelijke legaliteitsbeginsel ; er moet een evenwicht gevonden worden tussen de gerechtsvaardigde kwaliteitscontrole op de onderwijsinstellingen door de overheid en het respect voor de pedagogische vrijheid van de inrichters van het onderwijs en er moet gezocht worden naar een werkbaar en realistisch evenwicht tussen het bereiken van de eindtermen als opdracht van de school of als opdracht van de leerling.

Zij is van mening dat de basistekst, na invoeging van de besproken regeringsamendementen, dit delicate evenwicht zal hebben gevonden. Daarom vraagt zij de bespreking van het voorliggend ontwerp op te schorten.

II. PROCEDUREEL DEBAT

De heer *Gilbert Vanleenhove* vraagt of de wijzigingen die de minister in haar inleiding heeft aangekondigd, het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van de eindtermen van de tweede en derde graad van het gewoon secundair onderwijs (*Parl. St.*, VI. P., 2000-2001, 536/1) kan hypothekeren.

De heer *Luc Martens* vraagt wanneer de eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs zullen ingaan.

De *minister* ontkent dat het voorliggend ontwerp van decreet de decretale regeling omtrent de eindtermen zelf zal hypothekeren. Het voorliggende ontwerp van decreet had in principe als eerste decreet helemaal voorop aan de start van de eindtermen moeten worden opgesteld. Het is belangrijk dat beide decreten samen worden behandeld, maar het zou logisch zijn dat eerst het themadecreet zou worden gestemd. De eindtermen van de tweede en derde graad van het gewoon secundair onderwijs zullen ingaan op 1 september 2002.

De *Commissie* beslist unaniem in te gaan op de vraag van de minister om de bespreking van het voorliggend ontwerp op te schorten, maar voorafgaandelijk als algemene bespreking een gedachtewisseling te hebben over het principe en het concept van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

III. ALGEMENE BESPREKING : GEDACHTEWISSELING OVER HET PRINCIPE EN HET CONCEPT VAN DE EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGSDOELEN

De heer *Luc Martens* stelt dat de invoering van de eindtermen een surrealistisch verhaal is geworden. De DVO die de eindtermen opstelt, is daar mee verantwoordelijk voor en heeft volgens hem geen enkele voeling met de werkelijkheid in het onderwijs. Als men kiest voor een pedagogisch project waarbij jongeren subject zijn van het pedagogisch verhaal, dan geldt dit ook voor de leerkrachten. Daarbij is het belangrijk te vertrekken vanuit de plaats van de leerkrachten. Dit gebeurt hier niet. Hij vraagt vervolgens wie er bij de DVO werkt, hoelang het geleden is dat deze personen in het onderwijs stonden en waarom de DVO nooit is doorgeleefd.

De heer Martens schetst vervolgens de evolutie van de eindtermen. Hij herinnert eraan dat het eindtermendebat eind jaren '80 opgestart werd en dat in 1991 het eerste eindtermendecreet werd goedgekeurd. Daarbij streefde men een evenwicht na tussen de grondwettelijke vrijheid van onderwijs en de minimumverwachtingen vanuit de gemeenschap. De eindtermen vormden een nieuw element van kwaliteitszorg. Daarbij waren 3 elementen van belang : de eindtermen, de inspectie en de begeleiding.

Als de heer Martens vandaag de balans opmaakt van deze 3 elementen, kan hij enkel negatieve besluiten trekken. Bovendien is het gehanteerde begrippenapparaat onwerkbaar geworden. Het aantal begrippen is op 10 jaar tijd stelselmatig aangegroeid. Daarmee is de vervaging en onduidelijkheid sterk toegenomen. Volgens de spreker werden de eindtermen uiteindelijk dan maximaal ingevuld waardoor de creativiteit van de leerkracht aan banden is gelegd.

Ook het eindtermenconcept zelf is tot op vandaag geëvolueerd. In het begin had de decreetgever eindtermen per graad en onderwijsvorm voor ogen. Hij stelt vast dat de eindtermen uit het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van de eindtermen van de tweede en derde graad van het gewoon

secundair onderwijs (*Parl. St.*, VI. P., 2000-2001, 536/1) zelfs per vak en bijna per lesuur werden opgesteld. Daarmee is het een zeer omvangrijk en daardoor onwerkzaam geheel geworden.

De overheid mengt zich te ver in de opmaak van de eindtermen waardoor de dynamiek van de scholen bedreigd wordt. Dit kan enkel leiden tot een grotere vervreemding van de leerkracht die zich daar niet goed meer bij voelt. Hij verwijst als voorbeeld naar de specifieke eindtermen die opgesteld zijn door vakspecialisten, terwijl ze volgens hem beter vanuit een maatschappelijk project hadden moeten geformuleerd worden. Vermits ze zeer detailistisch werden ingevuld, worden ze door de scholen en leerkrachten als bedreigend ervaren. In het verlengde daarvan wordt ook de inspectie gevreesd. Vermits de eindtermen zich t.a.v. de leerplannen verhouden als communicerende vaten, verwordt de invoering van eindtermen tot een gevecht om het eigen vat zo veel mogelijk te vullen.

Volgens de heer Martens moet de overheid de maatschappelijke doelstellingen vastleggen. Op basis daarvan zouden de leerplanmakers vanuit een eigen vrijheid deze doelstellingen onderwijskundig moeten kunnen uitwerken. Via leerplanadvisering zou de overheid vervolgens de coherentie tussen eindtermen en onderwijsdoelstellingen kunnen bewaken. Deze benadering laat de leerkracht toe deze doelstellingen met finaliteiten vanuit het eigen schoolproject aan te vullen.

Tot slot onderstreept hij dat hij zich in het verleden steeds zeer terughoudend t.a.v. de eindtermen heeft opgesteld. Indien hijzelf leraar zou zijn, zou hij de eindtermen zoals ze in het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van de eindtermen van de tweede en derde graad van het gewoon secundair onderwijs (*Parl. St.*, VI. P., 2000-2001, 536/1) zijn opgenomen, naast zich neerleggen.

De heer *André Van Nieuwkerke* reageert op de heer Martens dat diens houding t.a.v. de personeelsleden van de DVO onfatsoenlijk is. De heer *Dirk De Cock* sluit zich met zijn fractie daarbij aan.

Ook de heer *Gilbert Van Baelen* vindt het viseren van het DVO ongepast. Hij is wel van mening dat de rol van de inspectie en het DVO moeten worden herbekeken. De heer Van Baelen gaat niet akkoord met de standpunten van de heer Martens. Het is volgens hem tegensprekelijk om enerzijds in dit debat de minister op te dragen naar de basis, de leerkrachten, te gaan luisteren, en anderzijds bij andere dossiers haar te adviseren meer te luisteren

naar het middenveld en minder tijd te besteden aan die basis.

Op de opmerking van de heer Martens m.b.t. de leerplannen en eindtermen die zich als communicerende vaten zouden gedragen, repliceert de spreker dat de leerplannen heel vaak meegeschreven worden door de onderwijskoepels. De overheid moet in ieder geval minimumnormen kunnen opleggen aan de scholen. Hij verwijst daarbij naar de implementatie van de Bolognaverklaring waarbij men via accreditering in het hoger onderwijs minimumstandaarden zal opleggen en waar men een identiek debat, weliswaar op een ander niveau, zal moeten voeren.

Tot slot is hij van mening dat de uitspraak van de heer Martens dat die als leerkracht de eindtermen naast zich zou neerleggen, geen oplossing zal geven. De oorzaken voor de taaklast en de werkdruk van de leerkracht liggen niet alleen bij de inspectie, maar voor een groot deel bij het leerplan. Hij wijst erop dat de minister dit al meermaals in de Commissie onderstreept heeft.

De heer *Kris Van Dijck* merkt op dat telkens wanneer de eindtermen in de Commissie aan bod komen, dezelfde discussie wordt gevoerd tussen diegenen die de eindtermen in vraag stellen en diegenen die het belang ervan inzien. Toen men destijds de eindtermen op gang trok, wist men duidelijk waar men aan begon. Nu men aan het einde van de rit is gekomen, is een fundamenteel debat over de eindtermen voor hem surrealistisch. Hij pleit er daarom voor eerst het verhaal van de eindtermen af te ronden. Iedereen is het erover eens dat de overheid minimumnormen kan opleggen. De vraag waar het over gaat, is hoe ver men daarin kan gaan.

Indien de DVO met de vinger zou moeten gewezen worden, telt dit ook voor de VLOR en andere betrokken diensten. De Commissie heeft echter steeds zijn vertrouwen geschonken aan de diensten die de eindtermen en ontwikkelingsdoelen opstellen en formuleren. Als men nu remediërend zou willen optreden t.a.v. de eindtermen, zal men elke eindterm op zich moeten beoordelen. Hij wil deze weg niet opgaan, omdat men op die manier totaal dreigt te ontsporen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* wil slechts een korte reactie geven omdat zij door het voorgaande een onaangenaam gevoel heeft gekregen over dit debat.

Vooraf verwijst zij naar de oorspronkelijke invoering van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Onder impuls van voormalig minister van Onderwijs, de heer Daniël Coens, stelde een daartoe opgerichte commissie in twee rapporten de zgn. kwaliteitsdriehoek voor. Die kwaliteitsdriehoek bestaat uit een controle van de kwaliteit en het rendement van het onderwijs via een vernieuwde inspectie. Op dat moment bleek hieraan behoefte te bestaan.

Dit heeft ook geleid tot de oprichting van de Dienst Voor Onderwijsontwikkeling, DVO. Via studiewerk van de DVO en de VLOR werden principes opgesteld en in een charter ingeschreven. Dit mondde in 1993 uit in een algemene toelichting bij de eindtermen. Deze tekst is men nadien steeds blijven hanteren.

Vervolgens verwijst zij naar de spanning tussen de leerplannen en de eindtermen, dat door de heer Martens werd aangehaald. Zij is van mening dat de eindtermen ervoor moeten zorgen dat de leerling na het doorlopen van een aantal leerjaren een bepaald niveau kan behalen en dat die aan een bepaalde kwaliteitscontrole moeten worden onderworpen. Het systeem van de eindtermen van de Vlaamse Gemeenschap stelt in het kader van de financiering van het onderwijssysteem en in vergelijking met andere landen, weinig eisen inzake kwaliteit. In vergelijking met andere West-Europese landen is dit een 'zacht' systeem. Zo passen sommige landen het centrale toetsingsysteem toe dat soms aanleiding geeft tot ranking.

Als men dit koppelt aan de leerplannen, moet zij vaststellen dat leerkrachten zich meer druk maken over de leerplannen en minder over de eindtermen. Uit een onderzoek van de leerplannen blijkt dat die leerplannen viermaal meer doelstellingen bevatten dan de eindtermen. De vraag is volgens haar dan of het probleem niet bij de leerplannen ligt die in tegenstelling tot de eindtermen netgebonden zijn.

Het belang van de leerlingen wordt bovendien beter bewaard door de eindtermen dan de leerplannen. Die laatste maken het de leerlingen die van school veranderen, immers soms ook moeilijk.

Zij is het eens met de heer Van Dijck waar die stelde dat het traject van de eindtermen dat ondertussen 10 jaar oud is, moet worden afgewerkt. Haar voorstel is dit dan ook te doen en nadien, zoals is voorzien, een evaluatie door te voeren om het systeem eventueel aan te passen.

Tot slot stelt zij dat de kritiek van de heer Martens aan het adres van het DVO niet terecht is. De betrokken personen hebben steeds hun werk degelijk uitgevoerd.

B. Vergadering van 6 december 2001

I. VERDERZETTING ALGEMENE BESPREKING

De heer *Luc Martens* herhaalt zijn standpunt omtrent het voorliggende decreet : de regelgeving omtrent de eindtermen is over de jaren heen meer en meer aangegroeid tot een complex geheel. Daarom moet men vandaag de vraag stellen of de voorliggende regelgeving nog overeenstemt met de oorspronkelijke bedoeling van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Het onderwijsveld ziet door de bomen het bos niet meer en geraakt ontmoedigd.

Internationaal onderzoek¹ toont aan dat het Vlaams onderwijs op een aantal zaken zoals wiskunde en wetenschappen zeer goede resultaten behaalt. Deze positieve boodschap wordt echter tegelijkertijd overschaduwed door een andere vaststelling van dit en ander onderzoek, nl. dat jongeren in Vlaanderen zeer erg tegen hun zin naar school gaan. Er wordt weinig leer- en leesplezier vastgesteld. De heer Martens is van mening dat het veel belangrijker is om te werken aan deze problemen en pas nadien aan de eindtermen. Die eindtermen zullen de school immers noch voor de leerling, noch voor de leraar leuker maken. Hij pleit ervoor het beleid meer te richten op het enthousiasmeren van de betrokkenen en verwijst daarbij naar het concept van de 'leefschool' van zijn fractie dat hieraan refereert.

De heer Martens stelt dat de doelstelling van de eindtermen erin bestaat dat zoveel mogelijk leerlingen vanuit de bezorgdheid voor gelijke kansen deze eindtermen kunnen bereiken. Als men eindtermen opstelt, moeten ze daarom ook met dat doel worden geformuleerd. Het is bovendien van belang dat men bij de opstelling van de specifieke eindtermen die afgeleid worden van beroepsprofielen, een goede communicatie onderhoudt met de betrokken arbeidssector. In die zin is het nodig dat de toetsing van deze eindtermen met de arbeidsmarkt op een soepele en systematische manier kan verlopen. Het is daarom belangrijk dat de sociale partners daarbij hun rol terdege kunnen opnemen.

¹ Knowledge and Skills for Life. First Results from PISA 2000. Education and skills, Organisation for Economic Co-operation and Development

Zijn fractie zal in die zin een aantal amendementen indienen. De heer *Jos De Meyer* sluit zich aan bij dit standpunt van de heer Martens.

De heer *Gilbert Van Baelen* verwijst naar de implementatie van de eindtermen. Daarbij doet hij een oproep aan de leerplanopmakers om de eindtermen niet zodanig te verfijnen dat het zou leiden tot meer overlast voor de leerkrachten. Ook de handboeken spelen daarbij een belangrijke rol.

Hij is het eens met de opmerking van de heer Martens dat men meer aandacht moet hebben voor het individueel 'leren leren'. Dat heeft volgens hem echter meer te maken met het project en de gehanteerde methode, dan wel met de einddoelstelling die men voorop stelt. Het onderwijs besteedt reeds heel wat aandacht aan het zgn. plezier van het leren, maar het 'leren leren' heeft ook vooral te maken met de manier waarop het onderwijs georganiseerd wordt. De vrijheid die men heeft om een aantal zaken in te vullen, is daarbij een bepalende factor. In die zin stelt hij vast dat de eindtermen zelf de nodige ruimte tot verdere invulling bieden.

De heer Van Baelen is tot slot van mening dat men bij de invoering van een gelijkekansendecreet erop moet toezien dat leerlingen zolang als mogelijk het hoogst mogelijke niveau moeten kunnen blijven volgen. Dit heeft immers belangrijke sociale consequenties voor de betrokkenen.

De heer *Dirk De Cock* vestigt de aandacht op de bekommernis vanwege de schooldirecties om zeer snel duidelijkheid te krijgen over de ingang van de eindtermen. De scholen organiseren immers in het voorjaar een aantal contacten om de studiekeuze van de leerlingen te begeleiden. Een belangrijk element daarbij is uiteraard de invulling van het lessenrooster voor het jaar dat men nadien zal willen volgen.

De heer De Cock vervolgt dat men ook bij de naschoolse vorming aandacht moet besteden aan de implementatie van de eindtermen. Teveel leerkrachten geven immers nog exclusief les op basis van het handboek i.p.v. het leerplan.

De spreker verwijst ten slotte naar een vraag om uitleg over politieke vorming en opvoeding tot burgerzin die hij op 3 oktober 2001 in de commissie stelde². De minister verwees toen naar de Europese conferentie omtrent burgerschap en participatie van 28 november 2001. Hij vraagt of de commissie-

leden het verslag van deze conferentie kunnen ontvangen. Hij suggereert bovendien in de commissie een hoorzitting of debat te organiseren over de eindtermen die op dit thema betrekking hebben.

De heer *Julien Librecht* stelt vast dat het voorliggende dossier omtrent de eindtermen SO een lange voorgeschiedenis kent. Daaruit bleek dat er steeds believers en non-believers zijn geweest. Zijn fractie heeft zich in het verleden steeds heel sterk tegen de invoering van eindtermen in het onderwijs gekant.

Het voorliggende decreet bevat weliswaar een aantal positieve elementen : de afstemming tussen basis- en secundair onderwijs ; de omschrijving van kwaliteitsnormen ; de bepaling dat inrichtende machten zelf hun lessenroosters en leerplannen zelf kunnen vaststellen ; er wordt voorzien in een afwijkingsprocedure voor scholen waarvan de inrichtende machten oordelen dat de eindtermen onvoldoende ruimte laten voor het eigen pedagogisch project.

De heer Librecht somt vervolgens een aantal bezwaren op bij het decreet. De dynamiek in de scholen kan bedreigt worden door het opleggen van de eindtermen. Het onderwijs moet soepel kunnen inspelen op maatschappelijke vernieuwingen, wat dreigt verloren te gaan. Ook de taakverzwaring van de onderwijsactoren zal nefast zijn. De leerkrachten en de lerarenopleidingen zijn niet voorbereid. De eindtermen zijn onoverzichtelijk, niet transparant en niet praktijkgericht. De benadering is sterk verbalistisch en ingewikkeld.

De heer *Frans Ramon* onderstreept het verband tussen het gelijkekansenbeleid en de eindtermen vermits het bij beide gaat om het te bereiken resultaat : wat is het resultaat van de jongeren die met ongelijke kansen zijn gestart. De eindtermen moeten daarom zo geformuleerd worden dat een maximaal aantal leerlingen ze kunnen bereiken. Hij verwijst daarbij naar het diversiteitsleren. Het is zijn bezorgdheid dat men met de eindtermen oog zou hebben voor de evolutie van de jongeren die de eindtermen om een of andere reden net niet kunnen behalen.

De heer Ramon is er ten slotte over bekommerd dat het recht op de kwaliteitsstandaarden van de eindtermen voor iedereen moet gelden. Het DBSO mag daarbij geen tweederangsstatuut krijgen.

² *Parl. Hand.*, VI. P., 2001-2002, 3 oktober 2001, C8 – OND2

De *minister* verwijst naar het debat over het concept van de eindtermen (infra) waar reeds heel wat elementen aan bod zijn gekomen. Zij voegt daaraan toe dat er in het voorliggende decreet gezocht is naar een evenwicht tussen de autonomie van de school en het voldoen aan een aantal kwaliteitsnormen. Het is de plicht van de overheid ervoor te zorgen dat het onderwijs in Vlaanderen de kwaliteit die het heeft, kan behouden of eventueel kan bijsturen. Daarvoor zijn een aantal normen nodig. Zij geeft toe dat er moet op worden toegezien dat dit evenwicht bewaard blijft en de eindtermen permanent worden geëvalueerd.

Zij vervolgt dat de invoeging van de algemene en decretale eindtermen een onderscheid maakt tussen de basisregels en die eindtermen die permanent aan maatschappelijke verandering onderhevig zijn. Via overleg kan daar dan ook aan worden gesleuteld. Dat is de reden waarom de Vlaamse regering het ontwerp van decreet o.m. amendeert.

De regeringsamendementen berusten op een consensus tussen de diverse onderwijs- en arbeidsactoren. Bovendien moest dit juridisch zodanig worden opgesteld dat een eventuele aanpassing niet hoeft te leiden tot een procedureslag. Dit alles heeft ervoor gezorgd dat de behandeling van het voorliggende ontwerpdecreet lang aansleept.

De minister beaamt dat het feit dat jongeren weinig zin hebben om naar school te gaan, al de positieve elementen overschaduwet. Het is voor haar een uitdaging om tijdens de volgende jaren het enthousiasme bij de leerlingen te verhogen en de scholen tot een aangenamer leef- en leerklimaat aan te sporen. Er bestaan goede voorbeelden van hoe het wel kan. Het kan al een stap vooruit zijn om deze scholen onder de aandacht te brengen.

Met betrekking tot de vraag van de heer Martens om de sociale partners nauwer te betrekken, reageert zij dat de voorliggende procedure rekening houdt met de wensen van de sociale partners.

Als repliek op de geuite bezorgdheid over de gelijke kansen, verwijst de minister naar een amendement van de Vlaamse regering dat hieraan tegemoet komt en de tekst van artikel 3 als volgt wijzigd: "Elke school heeft de maatschappelijke opdracht de vakgebonden eindtermen met betrekking tot kennis, inzicht en vaardigheden bij de leer-

lingen te bereiken. Het bereiken van de eindtermen zal worden afgewogen tegenover de schoolcontext en de kenmerken van de schoolpopulatie."

De minister stelt dat de eindtermen 2° en 3° graad SO zullen ingaan op 1 september 2002. De reductie van de studierichtingen ASO is daaraan verbonden.

Voor wat de vraag naar de Europese conferentie omtrent burgerschap en participatie betreft, antwoordt zij dat er een verslag van deze conferentie wordt opgemaakt en dat er in 2002 een opvolgconferentie is gepland. Zij heeft zelf voorgesteld een Europees platform te creëren. Het is volgens haar een goed idee in de commissie een hoorzitting te organiseren met de Vlaamse actoren inzake participatie en burgerschap. Dit kan nuttig zijn voor de aangekondigde decreten omtrent participatie en de rechten en plichten van de leerlingen. Zij is bereid dit initiatief te ondersteunen.

II. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMING

De amendementen die op dit ontwerp van decreet werden ingediend, werden genummerd en zijn opgenomen in Stuk 535 (2000-2001) – Nr. 3.

1. Opschrift

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe het opschrift van het ontwerpdecreet te vervangen door: "*Ontwerp van decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs*" (amendement nr. 1).

De *minister* licht toe dat het begrip "basiscompetenties" omwille van de continuïteit in het begrip-penkader met betrekking tot deze materie wordt vervangen door het begrip "specifieke eindtermen". De verwijzing naar het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs is nodig, aangezien een later amendement het deeltijds beroepssecundair onderwijs van de toepassing van het ontwerp van decreet uitsluit.

Het amendement wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

2. Artikelen

Artikel 1bis

(nieuw artikel 2)

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe een nieuw artikel 1bis in te voegen, dat luidt als volgt :

"Dit decreet is van toepassing op het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. De Vlaamse regering kan de inrichtende machten die deelnemen aan een experiment inzake onderwijsorganisatie voor de duur van dit experiment en uitsluitend voor de bij het experiment betrokken structuuronderdelen uitsluiten van de bepalingen van dit decreet inzake specifieke eindtermen." (amendement nr. 2).

De *minister* licht toe dat het deeltijds beroepssecundair onderwijs omwille van zijn specifieke organisatie niet onderworpen wordt aan eindtermen, ontwikkelingsdoelen en specifieke eindtermen. De Vlaamse regering wordt op algemene wijze gemachtigd om tijdens de looptijd van experimenten inzake onderwijsorganisatie de deelnemende inrichtende machten te onttrekken aan de bepalingen inzake specifieke eindtermen.

De heer *Jos De Meyer* stelt dat voor het DBSO een gelijkaardige werkwijze voor het bereiken van de eindtermen en de evaluatie ervan kan worden gebruikt als die in het BUSO opleidingsvorm 4. Het volledig schrappen van het DBSO uit het toepassingsgebied van dit decreet zal leiden tot een tweederangsstatuut voor het DBSO en blokkeert de mogelijkheid tot flexibele overgangen voor leerlingen uit deze onderwijsvorm.

De heer *Frans Ramon* vraagt of de overgang van het DBSO naar een andere onderwijsvorm niet gehypothekeerd wordt.

De heer *Gilbert Van Baelen* wijst erop dat men zich bij het DBSO moet hoeden voor de opmaak van de eindtermen. Omwille van het feit dat men de eindtermen zal willen bereiken, dreigt het gevaar dat men de leerlingen juist zal laten overzitten. Daarmee doet men de betreffende leerlingen geen goed. Het amendement van de regering beperkt volgens hem wel het watervaleffect. Alhoewel de doelstelling van beide standpunten hetzelfde is,

gaat het regeringsamendement uit van een minder stringent opgelegd eindresultaat.

Ook de heer *André Van Nieuwkerke* merkt op dat men voorzichtig zal moeten omgaan met de formulering van de eindtermen van het DBSO.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt t.a.v. de heer De Meyer dat het specifieke kenmerk van het DBSO juist uitmaakt dat men de gewone regeling niet volgt. Bovendien wordt het werkwoord "kan" gebruikt.

Naar de heer Ramon toe, stelt de minister dat het de bedoeling is eindtermen op te stellen voor het DBSO. Daarbij zal rekening worden gehouden met de geformuleerde bezorgdheid.

Het amendement wordt aangenomen met 8 stemmen, 2 tegen en bij 2 onthoudingen. Daardoor wordt artikel 1bis (nieuw artikel 2) ingevoegd.

Artikel 2

(vernummerd artikel 3)

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe artikel 2 (vernummerd artikel 3) te vervangen door het volgende :

"§ 1. De eindtermen, de decretale specifieke eindtermen, de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon voltijds secundair onderwijs en de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon secundair onderwijs worden vastgelegd door het Vlaams Parlement bij wijze van bekrachtiging van een besluit van de Vlaamse regering, genomen op advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

Voor het onderwijs in een erkende godsdienst, een op die godsdienst berustende zedenleer, de niet-confessionele zedenleer, de eigen cultuur en religie en de cultuurbeschouwing worden geen eindtermen of ontwikkelingsdoelen bepaald.

De Vlaamse regering legt het besluit ten laatste één maand na de goedkeuring ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement.

De eindtermen, de decretale specifieke eindtermen en de ontwikkelingsdoelen hebben uitwerking vanaf de datum die het decreet aangeeft.

§ 2. De afgeleide specifieke eindtermen worden vastgelegd door de Vlaamse regering bij wijze van loutere bekrachtiging van een gezamenlijk en unaniem voorstel van de Vlaamse regering, de Raad van het Gemeenschapsonderwijs, de representatieve verenigingen van inrichtende machten die de betrokken opleidingen aanbieden en – voor de opleidingen waaraan een beroepsprofiel ten grondslag ligt – de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

Indien het voorstel niet wordt gedaan binnen één jaar, te rekenen vanaf de bekrachtiging van de decretale specifieke eindtermen, worden de afgeleide specifieke eindtermen ontwikkeld door de Vlaamse regering.

De afgeleide specifieke eindtermen hebben uitwerking vanaf de datum die het besluit aangeeft." (amendement nr. 3).

De *minister* verduidelijkt dat met deze amendering wordt afgestapt van het eensluidend, bindend karakter van het VLOR-advies met betrekking tot eindtermen, decretale specifieke eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Het is aan de regelgever om op een verantwoorde en gemotiveerde manier met de aanbevelingen van het adviesorgaan om te gaan. Aangezien wijzigingen aan de eindtermen, de decretale specifieke eindtermen en de ontwikkelingsdoelen wijzigingen in de algemene oriëntering zijn in de zin van artikel 5 van de Schoolpactwet, dient dit artikel, dat tot een overleg met de afgevaardigden van de inrichtende machten verplicht, stelselmatig te worden toegepast. Bovendien wordt een procedureel onderscheid gemaakt tussen "decretale" en "afgeleide" specifieke eindtermen :

a) de decretale specifieke eindtermen komen tot stand zoals de eindtermen, i.e. via een decretale bekrachtiging van een besluit op advies van de VLOR ;

b) de afgeleide specifieke eindtermen worden vastgelegd bij besluit. Dit besluit bekrachtigt een voorstel uitgewerkt door de regering en de onderwijskoepels. Het begrip "loutere bekrachtiging" duidt op het feit dat de regering geen wijzigingsbevoegdheid terzake heeft.

Na de vastlegging/wijziging van de decretale specifieke eindtermen, bereiden de regering en de onderwijskoepels binnen het jaar een unaniem voorstel voor. Vanzelfsprekend kan een voorstel ook worden uitgewerkt op gezamenlijk initiatief van de betrokken partijen. Aangezien de afgeleide specifieke eindtermen evolutieve doelen zijn, is het aan-

gewezen dat de partijen cyclisch, bijvoorbeeld om de zes jaar, een evaluatie maken van deze doelen.

In een ander amendement wordt tussen de decretale en afgeleide specifieke eindtermen een inhoudelijk hiërarchisch verband gelegd ; afgeleide specifieke eindtermen zijn met andere woorden slechts invullingen van reeds gemaakte decretale keuzes.

Een *eerste subamendement* van de heer Luc Martens, mevrouw Veerle Heeren en de heer Jos De Meyer strekt ertoe aan de voorgestelde tekst van § 1, eerste lid, de volgende zin toe te voegen : "Voor de decretale specifieke eindtermen is een advies van de SERV vereist." (amendement nr. 4).

Mevrouw *Veerle Heeren* licht toe dat in het geheel van de voorliggende regeringsamendementen duidelijk vervat zit dat de afgeleide specifieke eindtermen geen enkel nieuw element kunnen bevatten en volledig afgeleid worden uit de decretale specifieke eindtermen. Daarom is het voor de SERV van belang over een toetsingsmogelijkheid van deze decretale eindtermen te beschikken. Het criterium voor de SERV bestaat uit het evalueren of in de decretale specifieke eindtermen de elementen uit het beroepsprofiel voldoende zichtbaar aanwezig zijn.

De *minister* reageert dat het amendement van de regering tegemoet komt aan de algemene verwachtingen zonder een expliciet advies van de SERV. De regering kan er zelf nog altijd op aandringen dat dit wel zou gebeuren. Bovendien wordt de SERV in de VLOR vertegenwoordigd. Een veralgemening zou er trouwens toe leiden dat men ook voor het ASO advies zou vragen bij de SERV, wat eerder zinloos zou zijn.

Een *tweede subamendement* van de heer Luc Martens, mevrouw Veerle Heeren en de heer Jos De Meyer strekt ertoe in de voorgestelde tekst van § 2 de woorden "- voor de opleidingen waaraan een beroepsprofiel ten grondslag ligt -" te schrappen (amendement nr. 5).

Mevrouw *Veerle Heeren* licht toe dat de procedure om tot afgeleide specifieke eindtermen te komen in de verantwoording van dit artikel wordt afgedaan als een gezamenlijk voorstel vanuit onderwijskoepels en regering. Dit strookt niet met de formulering in het eigenlijke artikelvoorstel en voorziet de SERV niet als betrokken partij in de totstandkoming van de afgeleide eindtermen.

De subamendementen worden verworpen met 2 stemmen voor, 8 tegen en bij 2 onthoudingen.

Het amendement van de Vlaamse regering wordt aangenomen met 8 stemmen, 2 tegen en bij 2 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde artikel 2 (vernummerd artikel 3) wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 3

(vernummerd artikel 4)

Een *eerste amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 1 het eerste en tweede lid te vervangen door wat volgt :

"De eindtermen zijn minimumdoelen die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie in het gewoon secundair onderwijs. Met minimumdoelen wordt bedoeld : een minimum aan kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, bestemd voor die leerlingenpopulatie.

De eindtermen worden vastgelegd per graad en per onderwijsvorm." (amendement nr. 6).

De *minister* licht toe dat de vervanging van het eerste lid verduidelijkt dat eindtermen enkel worden vastgelegd voor het gewoon secundair onderwijs. De vervanging van het tweede lid betreft een louter technische correctie.

Een *tweede amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 2 het tweede lid te vervangen door wat volgt :

"Elke school heeft de maatschappelijke opdracht de vakgebonden eindtermen met betrekking tot kennis, inzicht en vaardigheden bij de leerlingen te bereiken. Het bereiken van de eindtermen zal worden afgewogen tegenover de schoolcontext en de kenmerken van de schoolpopulatie." (amendement nr. 7).

De *minister* licht toe dat de vervanging van het tweede lid in het licht van de gelijke kansen in het onderwijs verduidelijkt dat de scholen zich ten aanzien van de ganse schoolpopulatie dienen te engageren om de eindtermen te bereiken. Intern gaan de klassenraden na in welke mate dit bij de individuele leerling gebeurd is.

Bij schooldoorlichtingen wordt het bereiken van de vakgebonden eindtermen op schoolniveau na-

gegaan. De overheid oordeelt dan of een school aan haar verplichtingen heeft voldaan om de vakgebonden eindtermen bij de leerlingen te bereiken. Ze houdt hierbij rekening met de kenmerken van de school en de schoolpopulatie. De referentiekaders die de inspectie bij de schooldoorlichting hanteert, zijn door de scholen gekend. Ze laten toe een genuanceerd oordeel te geven over hoeveel leerlingen en de mate waarin de leerlingen de eindtermen hebben bereikt. Het gaat hier uiteraard niet louter om een inspanningsverbintenis van de school. Controle op schoolniveau kan niet zonder eerst het resultaat bij de leerlingen te controleren.

Een *subamendement* van de heer Luc Martens, mevrouw Veerle Heeren en de heer Jos De Meyer strekt ertoe in de voorgestelde tekst van amendement nr. 7, § 2, tweede lid te vervangen door wat volgt :

"Elke school heeft de maatschappelijke opdracht de vakgebonden eindtermen met betrekking tot kennis, inzicht en vaardigheden bij de meerderheid van de leerlingen te bereiken." (amendement nr. 8).

Mevrouw *Veerle Heeren* licht toe dat de eindtermen bij de meerderheid van de leerlingen bereikt moeten worden. De afwezigheid t.a.v. de kenmerken van de populatie en de schoolcontext betreft een afweging die gehanteerd wordt door de inspectie. De kenmerken van leerlingen geven aanleiding tot een gedifferentieerde aanpak om eindtermen bij de leerlingen te bereiken en kunnen bezwaarlijk als een verschoningsgrond decretaal worden ingevoegd. Ook zwakkere leerlingen hebben recht op eindtermen, via een maatgerichte aanpak. Het gelijkedekansbeleid dient in de middelen te voorzien om een gedifferentieerde aanpak mogelijk te maken.

De *minister* reageert dat de formulering van het amendement van de regering sterker is en het gevaar voor een duale ontwikkeling kan ondervangen.

Een *derde amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe aan § 3 de volgende zin toe te voegen :

"De school toont aan dat ze met een eigen planning aan de vakoverschrijdende eindtermen werkt." (amendement nr. 9).

De *minister* verduidelijkt dat scholen als gevolg van deze toevoeging moeten aantonen dat zij met een eigen planning aan de vakoverschrijdende

eindtermen werken. Om dit te beoordelen zal de inspectie rekening houden met volgende criteria :

- de school heeft een expliciete visie op vakoverschrijdende eindtermen ;
- deze visie is neergeschreven ;
- de leerkrachten zijn vertrouwd met die visie ;
- alle participanten zijn ingelicht over deze visie.

Het subamendement wordt verworpen met 2 stemmen voor, 8 tegen en bij 2 onthoudingen.

De amendementen van de Vlaamse regering worden aangenomen met 8 stemmen, 2 tegen en bij 2 onthoudingen.

Het aldus geamendeerd artikel 3 (vernummerd artikel 4) wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 4

(vernummerd artikel 5)

Een *eerste amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 1, eerste lid, de woorden "gewoon secundair onderwijs" te vervangen door de woorden "gewoon voltijds secundair onderwijs" en op de tweede regel het woord "minimumdoelen" te vervangen door het woord "minimumdoelen" (amendement nr. 10).

Een *tweede amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 3, eerste lid, de woorden "buitengewoon secundair onderwijs" te vervangen door de woorden "voltijds buitengewoon secundair onderwijs" (amendement nr. 11).

De *minister* verduidelijkt dat beide amendementen technische correcties betreffen.

Een *derde amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 3 het derde lid te vervangen door wat volgt :

"In de opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs gelden de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen van het overeenstemmende niveau van het gewoon secundair onderwijs respectievelijk als eindtermen, ontwikkelingsdoelen en specifieke eindtermen. Voor bepaalde andere opleidingsvormen of types

kan de klassenraad de eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen van het overeenstemmende niveau van het gewoon secundair onderwijs, van andere types van het buitengewoon secundair onderwijs, of van het gewoon of buitengewoon basisonderwijs overnemen als ontwikkelingsdoelen. In beide gevallen kan de klassenraad, rekening houdend met de kenmerken eigen aan de leerling, de gelijkwaardigheid beoordelen van prestaties in het betrokken type of de betrokken opleidingsvorm met de prestaties die door de eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen van het overeenstemmende niveau van het gewoon secundair onderwijs worden vereist." (amendement nr. 12).

De *minister* licht toe dat het derde amendement ertoe leidt dat in opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs de eindtermen van het overeenstemmende niveau van het gewoon secundair onderwijs moeten worden gehanteerd. Dit is aangewezen, aangezien deze opleidingsvorm zich richt tot normaal begaafde kinderen die echter bijzondere opvoedingsbehoeften hebben ingevolge bijvoorbeeld een lichamelijk gebrek of een visuele of auditieve stoornis. De wettelijke en reglementaire beschikkingen inzake sanctionering van de studies in opleidingsvorm 4 zijn dan ook dezelfde als die voor het gewoon secundair onderwijs. Artikel 45 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs stelt daarenboven dat "de programma's [van opleidingsvorm 4] gelijkwaardig [moeten] zijn met de programma's van het gewoon secundair onderwijs met volledig leerplan".

Er wordt verduidelijkt dat de klassenraad bij de beoordeling van de leerling rekening moet houden met de doelstelling van het buitengewoon onderwijs, met name onderwijs op maat van de leerling. De klassenraad kan met andere woorden oordelen dat de prestaties van de leerling gelijkwaardig zijn met wat in het gewoon secundair onderwijs wordt vereist in het kader van de eindtermen. De klassenraad houdt daarbij rekening met de specifieke kenmerken van de leerling.

Een *vierde amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 3 het laatste lid te schrappen (amendement nr. 13).

De *minister* licht toe dat de nieuwe libellering van het vierde lid van artikel 4, § 3 van het ontwerp van decreet, de bevoegdheid van de klassenraad om

prestaties gelijkwaardig te achten met de door de eindtermen van het gewoon secundair onderwijs vereiste bekwaamheden, verduidelijkt.

De vier amendementen en het aldus geamendeerde artikel 4 (vernummerd artikel 5) worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 5

(vernummerd artikel 6)

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe dit artikel te vervangen door wat volgt :

"Specifieke eindtermen zijn doelen met betrekking tot de vaardigheden, de specifieke kennis, inzichten en attitudes waarover een leerling van het voltijds secundair onderwijs beschikt om vervolgonderwijs aan te vatten en/of als beginnend beroepsbeoefenaar te kunnen fungeren.

Specifieke eindtermen worden vastgelegd voor het tweede leerjaar van de derde graad van het ASO, BSO, KSO en TSO, voor het derde leerjaar van de derde graad BSO en voor het laatste leerjaar van de vierde graad BSO.

De specifieke eindtermen worden verworven door middel van het specifieke gedeelte van een opleiding. Het specifieke gedeelte van de opleiding wordt gedefinieerd als het gedeelte dat niet behoort tot de basisvorming of tot het complementaire gedeelte, zoals gedefinieerd in titel IV van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs II, zoals gewijzigd." (amendement nr. 14).

De *minister* licht toe dat een eerste wijziging een technische aanpassing betreft : "een leerling van het voltijds secundair onderwijs".

Uit het feit dat de specifieke eindtermen gericht zijn op vervolgonderwijs of het aanvatten van een beroep, kan worden afgeleid dat zij worden opgesteld voor het einde van een opleiding. De inrichtende machten engageren zich om met de overheid en de sociale partners concrete afspraken te maken over het traject om de specifieke eindtermen te bereiken en over wat moet zijn bereikt op het einde van het tweede leerjaar van de tweede graad. Ook worden afspraken gemaakt met het oog op het garanderen van de equivalentie van de getuigschriften tussen de verschillende onderwijsverstrekkers.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 5 (vernummerd artikel 6) worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 5bis

(nieuw artikel 7)

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe een nieuw artikel 5bis in te voegen, dat luidt als volgt :

"§ 1. De specifieke eindtermen worden ingedeeld in decretale specifieke eindtermen en afgeleide specifieke eindtermen.

§ 2. De decretale specifieke eindtermen worden ontwikkeld uit :

1° de taken die door een beroepsbeoefenaar worden uitgevoerd en de kwaliteitsnormen en beroepsvereisten die daarvoor gelden, geordend in beroepsprofielen ;

2° de kenmerkende onderdelen van een bepaald wetenschapsdomein.

De in het eerste lid, 1° bedoelde beroepsprofielen worden vastgelegd door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, op eigen initiatief of op vraag van de Vlaamse regering, in welk geval de profielen worden vastgelegd binnen een door de Vlaamse regering bepaalde termijn die niet korter is dan één jaar. Indien de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen binnen deze termijn geen profielen vastlegt, kan de Vlaamse regering de decretale specifieke eindtermen ontwikkelen op voorstel van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling bij de Vlaamse Gemeenschap.

§ 3. Uit een welbepaalde decretale specifieke eindterm kunnen afgeleide specifieke eindtermen op herkenbare wijze en in concrete bewoordingen worden ontwikkeld, rekening houdend met de meest actuele stand van wetenschap, kunst en techniek. Zij verwoorden niet kennelijk een maatschappelijke keuze en hebben geen bepalende invloed op rechten en vrijheden." (amendement nr. 15).

De *minister* geeft de volgende verantwoording : deze bepaling legt het demarcatiecriterium tussen decretale en afgeleide specifieke eindtermen vast. Decretale specifieke eindtermen worden rechtstreeks ontwikkeld uit beroepsprofielen en studieprofielen. Voor beroepsprofielen wordt – gelet op de betrokkenheid van de SERV – een decretale

procedure vastgelegd. Studieprofielen zijn de kenmerkende onderdelen van een bepaald wetenschapsdomein.

Decretale specifieke eindtermen kunnen niet worden teruggebracht op andere onderwijsdoelen. In een eerste beweging bepalen zij aldus in algemene bewoordingen het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes waarover een leerling dient te beschikken met het oog op verdere studie en/of de toegang tot een beroep. Zij betreffen met andere woorden de essentie van het profiel van een opleiding.

In een tweede beweging worden de decretale specifieke eindtermen geconcretiseerd in afgeleide specifieke eindtermen. Deze afgeleide specifieke eindtermen zijn hiërarchisch ondergeschikt aan de decretale specifieke eindtermen. Elke afgeleide specifieke eindterm wordt, met de laatste stand van wetenschap, kunst en techniek voor ogen, gededuceerd uit een welbepaalde decretale specifieke eindterm, waar hij op een herkenbare manier naar verwijst. De evoluties in wetenschap / kunst / techniek gehoorzamen aan autonome wetmatigheden en impliceren met andere woorden geen maatschappelijke keuzes ; deze evoluties kunnen daarom door de Vlaamse regering worden vastgesteld.

Ingevolge een eerder amendement worden de decretale specifieke eindtermen bij decreet en de afgeleide specifieke eindtermen bij besluit vastgelegd. Dit systeem maakt een waarachtige parlementaire controle mogelijk. Het Vlaams Parlement spreekt zich uit over de essentiële specifieke eindtermen, die vervolgens, indien nodig, bij besluit worden geconcretiseerd.

De inhoudelijke hiërarchie tussen decretale specifieke eindtermen en afgeleide specifieke eindtermen zal als gevolg hebben dat de meeste aspecten die aan evolutie onderworpen zijn, zonder decreetswijzigingen kunnen worden aangepast.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State stelt dat delegatiebepalingen grondwetsconform en dus strikt moeten worden geïnterpreteerd. Dit betekent dat de beoordelingsbevoegdheid van de Vlaamse regering steeds beperkt wordt door artikel 24, § 5 van de Grondwet, volgens hetwelk de inrichting, erkenning of subsidiëring van het onderwijs bij decreet wordt geregeld. Bij gebrek aan een eenduidige interpretatie van dit grondwetsartikel, wordt echter een uitdrukkelijke bepaling opgenomen om te verhinderen dat in de afgeleide specifieke eindtermen – ondanks de inhoudelijke hiërarchische ondergeschiktheid aan de decretale speci-

fieke eindtermen – essentiële, niet-delegeerbare onderwijsdoelen worden opgenomen. Het artikel stelt immers dat volgende zaken bij decreet moeten worden geregeld :

- onderwijsdoelen die een maatschappelijke keuze impliceren. Afgeleide specifieke eindtermen kunnen geen doelen omvatten waarover maatschappelijke conflictstof bestaat. Op dit criterium wordt een redelijkheidstoets toegepast. Enkel wat kennelijk een maatschappelijke keuze vooronderstelt, kan niet aan de regering worden overgelaten. Met "kenkelijk" wordt aangegeven dat dit reeds bij een eerste toetsing door een met de materie vertrouwd persoon objectief vaststelbaar is ;
- onderwijsdoelen die een bepalende, wezenlijke invloed op rechten en vrijheden hebben. Afgeleide specifieke eindtermen worden niet verondersteld een bepalende invloed op rechten en vrijheden te hebben, wanneer deze invloed rechtstreeks uit de betrokken decretale specifieke eindtermen voortvloeit.

Aangezien afgeleide specifieke eindtermen worden afgeleid uit decretale specifieke eindtermen, weze eveneens duidelijk dat zij – op zich beschouwd – geen bepalende invloed hebben op de actieve onderwijsvrijheid.

Een *subamendement* van de heer Luc Martens, mevrouw Veerle Heeren en de heer Jos De Meyer strekt ertoe in de voorgestelde tekst van amendement nr. 15, aan § 3 de volgende zin toe te voegen :

"De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen zal initiatief nemen tot actualisering van de signalen vanuit de arbeidsmarkt en op basis van wijzigingen in de beroepsprofielen." (amendement nr. 16).

Mevrouw *Veerle Heeren* licht toe dat het evolutief karakter van wetenschap en techniek in het beroepsleven noopt tot het voorzien van mogelijkheden om afgeleide specifieke eindtermen aan te passen aan deze evoluties. De SERV is het geëigende orgaan om op basis van signalen vanuit de arbeidsmarkt initiatief te nemen om een procedure tot actualisering in te zetten. Het aangeven van termijnen voor deze actualisering is niet zinvol, evoluties zijn immers sectorgebonden en erg divers inzake snelheid. Noch SERV, noch regering, noch onderwijskoepels hebben er baat bij om lichtzinnig om te springen met actualisering.

De *minister* is van mening dat de afgeleide specifieke eindtermen op basis van een unanieme overeenkomst tot stand komen. De regering kan dan deze overeenkomst omzetten in een besluit. Als één van de partners die mee de overeenkomst hebben onderhandeld, bezwaren uit bij de verdere uitvoering, kan deze partner vragen de overeenkomst te herbejken. De SERV of een andere betrokken partner kan dus ten allen tijde het initiatief nemen om eventueel bij te sturen.

Het subamendement wordt verworpen met 2 stemmen voor, 8 tegen en bij 2 onthoudingen.

Het amendement van de Vlaamse regering wordt aangenomen met 8 stemmen, 2 tegen en bij 2 onthoudingen. Daardoor wordt een nieuw artikel 5bis (artikel 7) ingevoegd.

Artikel 6

(vernummerd artikel 8)

Een *eerste amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe het woord "basiscompetenties" telkens te vervangen door de woorden "specifieke eindtermen" (amendement nr. 17).

De *minister* licht toe dat het begrip "basiscompetenties" omwille van de continuïteit in het begripkader met betrekking tot deze materie vervangen wordt door het begrip "specifieke eindtermen".

Een *tweede amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe § 3 te vervangen door wat volgt :

"§ 3. De leerplannen bevatten desgewenst de doelen die de inrichtende macht uitdrukkelijk formuleert voor haar leerlingen vanuit het eigen opvoedingsproject in het algemeen of de eigen visie op het vak in het bijzonder. Wat het gewoon voltijds secundair onderwijs betreft, worden in de leerplannen opgenomen, op herkenbare wijze :

- vakgebonden eindtermen en ontwikkelingsdoelen, voorzover ze bepaald zijn ;
- de specifieke eindtermen, voorzover ze bepaald zijn.

Het leerplan moet voldoende ruimte laten voor de inbreng van scholen, leraren, lerarenteams of leerlingen." (amendement nr. 18).

De *minister* licht toe dat de voorgestelde bepaling de libellering van de Schoolpactwet herneemt. Evenwel wordt toegevoegd dat de inrichtende macht haar doelen "desgewenst" in het leerplan opneemt. Daardoor wordt duidelijker aangegeven dat de leerplannen of handelingsplannen geformuleerd worden vanuit het eigen opvoedingsproject en de visie op het betrokken vak en dat enerzijds het opvoedingsproject en anderzijds de vakgebonden eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het leer- of handelingsplan "organisch" verbonden worden.

Om de participatie van scholen, leraren, lerarenteams en leerlingen te bevorderen, wordt aangegeven dat het leer- of handelingsplan voldoende ruimte moet laten voor hun inbreng.

De amendementen en het aldus geamendeerde artikel 6 (vernummerd artikel 8) worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 7

(vernummerd artikel 9)

Een *eerste amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe het woord "basiscompetenties" telkens te vervangen door de woorden "specifieke eindtermen" (amendement nr. 19).

De *minister* verwijst naar de toelichting bij amendement nr. 17.

Een *tweede amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 3, laatste lid, de woorden "dit besluit" te vervangen door de woorden "een besluit betreffende een afwijkingsaanvraag in verband met ontwikkelingsdoelen, eindtermen of decretale specifieke eindtermen" (amendement nr. 20).

De *minister* licht toe dat het reglementaire karakter van de afgeleide specifieke eindtermen verantwoordt dat de afwijkingsaanvragen op deze specifieke eindtermen worden behandeld door de Vlaamse regering in plaats van het Vlaams Parlement.

De amendementen en het aldus geamendeerde artikel 7 (vernummerd artikel 9) worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 8

(vernummerd artikel 10)

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe het woord "basiscompetenties" telkens te vervangen door de woorden "specifieke eindtermen" (amendement nr. 21).

De *minister* verwijst naar de toelichting bij amendement nr. 17.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 8 (vernummerd artikel 10) worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 9

(vernummerd artikel 11)

Een *eerste amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe het woord "basiscompetenties" telkens te vervangen door de woorden "specifieke eindtermen" (amendement nr. 22).

De *minister* verwijst naar de toelichting bij amendement nr. 17.

Een *tweede amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in 2° de woorden "vierde lid" te vervangen door de woorden "vijfde lid" (amendement nr. 23).

De *minister* licht toe dat dit een technische correctie betreft.

De amendementen en het aldus geamendeerde artikel 9 (vernummerd artikel 11) worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 10

(vernummerd artikel 12)

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe de woorden "voor wat het secundair onderwijs betreft" te vervangen door de woorden "voor wat het voltijds en deeltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs betreft" (amendement nr. 24).

De *minister* licht toe dat dit een technische correctie betreft.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 10 (vernummerd artikel 12) worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 11

(vernummerd artikel 13)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 11 (vernummerd artikel 13) wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

3. Structuur

Een *amendement* van de Vlaamse regering strekt ertoe in het ontwerp van decreet de volgende indeling in te voegen (amendement nr. 25) :

1° Artikel 2 vormt Hoofdstuk I waarvan het opschrift luidt als volgt :

– "Hoofdstuk I. Totstandkoming".

2° Artikelen 3, 4, 5, 5bis en 6 vormen Hoofdstuk II waarvan het opschrift luidt als volgt :

– "Hoofdstuk II. Inhoud".

3° Artikel 3 van Hoofdstuk II vormt Afdeling I, waarvan het opschrift luidt als volgt :

– "Afdeling I. Eindtermen".

4° Artikel 4 van Hoofdstuk II vormt Afdeling II, waarvan het opschrift luidt als volgt :

– "Afdeling II. Ontwikkelingsdoelen".

5° Artikelen 5 en 5bis van Hoofdstuk II vormen Afdeling III, waarvan het opschrift luidt als volgt :

– "Afdeling III. Specifieke eindtermen".

6° Artikel 6 van Hoofdstuk II vormt Afdeling IV, waarvan het opschrift luidt als volgt :

"Afdeling IV. Leerplan en handelingsplan".

7° Artikel 7 vormt Hoofdstuk III waarvan het opschrift luidt als volgt :

– "Hoofdstuk III. Afwijgingsprocedure".

8° Artikelen 8, 9, 10 en 11 vormen Hoofdstuk IV waarvan het opschrift luidt als volgt :

- "Hoofdstuk IV. Slotbepalingen".

De *minister* licht toe dat er omwille van de bijkomende procedurevoorschriften, voorgesteld door de amendementen, een aantal opschriften worden voorgesteld ter bevordering van de leesbaarheid.

Het amendement wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen. Daardoor worden de voorgestelde opschriften ingevoegd.

III. STEMMING OVER HET GEHEEL

Het geamendeerde ontwerp van decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de basiscompetenties in het secundair onderwijs wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Kris VAN DIJCK

Gilbert VANLEENHOVE

De waarnemend voorzitter,

André VAN NIEUWKERKE

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Ontwerp van decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Dit decreet is van toepassing op het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. De Vlaamse regering kan de inrichtende machten die deelnemen aan een experiment inzake onderwijsorganisatie voor de duur van dit experiment en uitsluitend voor de bij het experiment betrokken structuuronderdelen uitsluiten van de bepalingen van dit decreet inzake specifieke eindtermen.

HOOFDSTUK I**Totstandkoming****Artikel 3**

§ 1. De eindtermen, de decretale specifieke eindtermen, de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon voltijds secundair onderwijs en de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon secundair onderwijs worden vastgelegd door het Vlaams Parlement bij wijze van bekrachtiging van een besluit van de Vlaamse regering, genomen op advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

Voor het onderwijs in een erkende godsdienst, een op die godsdienst berustende zedenleer, de niet-confessionele zedenleer, de eigen cultuur en religie en de cultuurbeschouwing worden geen eindtermen of ontwikkelingsdoelen bepaald.

De Vlaamse regering legt het besluit ten laatste één maand na de goedkeuring ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement.

De eindtermen, de decretale specifieke eindtermen en de ontwikkelingsdoelen hebben uitwerking vanaf de datum die het decreet aangeeft.

§ 2. De afgeleide specifieke eindtermen worden vastgelegd door de Vlaamse regering bij wijze van loutere bekrachtiging van een gezamenlijk en unaniem voorstel van de Vlaamse regering, de Raad van het Gemeenschapsonderwijs, de representatieve verenigingen van inrichtende machten die de betrokken opleidingen aanbieden en – voor de opleidingen waaraan een beroepsprofiel ten grondslag ligt – de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

Indien het voorstel niet wordt gedaan binnen één jaar, te rekenen vanaf de bekrachtiging van de decretale specifieke eindtermen, worden de afgeleide specifieke eindtermen ontwikkeld door de Vlaamse regering.

De afgeleide specifieke eindtermen hebben uitwerking vanaf de datum die het besluit aangeeft.

HOOFDSTUK II**Inhoud****AFDELING I****Eindtermen****Artikel 4**

§ 1. De eindtermen zijn minimumdoelen die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie in het gewoon secundair onderwijs. Met minimumdoelen wordt bedoeld : een minimum aan kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, bestemd voor die leerlingenpopulatie.

De eindtermen worden vastgelegd per graad en per onderwijsvorm.

In afwijking met hetgeen bepaald is in het vorige lid worden in de derde graad van het beroepssecundair onderwijs afzonderlijk eindtermen vastgelegd voor de eerste twee jaren enerzijds en voor het derde jaar anderzijds.

Eindtermen kunnen vakgebonden of vakoverschrijdend zijn.

§ 2. Er worden vakgebonden eindtermen vastgelegd voor de basisvorming, zoals bepaald in titel IV van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs II, zoals gewijzigd.

Elke school heeft de maatschappelijke opdracht de vakgebonden eindtermen met betrekking tot kennis, inzicht en vaardigheden bij de leerlingen te bereiken. Het bereiken van de eindtermen zal worden afgewogen tegenover de schoolcontext en de kenmerken van de schoolpopulatie.

De vakgebonden eindtermen met betrekking tot attitudes dienen door elke school bij de leerlingen te worden nagestreefd.

§ 3. Vakoverschrijdende eindtermen zijn minimumdoelen die niet specifiek behoren tot een vakgebied, maar onder meer door middel van meerdere vakken of onderwijsprojecten worden nagestreefd. Elke school heeft de maatschappelijke opdracht de vakoverschrijdende eindtermen bij de leerlingen na te streven. De school toont aan dat ze met een eigen planning aan de vakoverschrijdende eindtermen werkt.

AFDELING II

Ontwikkelingsdoelen

Artikel 5

§ 1. Ontwikkelingsdoelen voor het gewoon voltijds secundair onderwijs zijn minimumdoelen op het vlak van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de overheid wenselijk acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie en die de school bij haar leerlingen moet nastreven.

Ontwikkelingsdoelen kunnen vakgebonden of vakoverschrijdend zijn.

§ 2. Vakoverschrijdende ontwikkelingsdoelen behoren niet tot een specifiek vakgebied, maar kunnen door middel van meerdere vakken of door onderwijsprojecten worden gerealiseerd. Er worden vakgebonden ontwikkelingsdoelen vastgelegd voor de basisvorming in het eerste leerjaar B, en in het beroepsvoorbereidend leerjaar, zoals bepaald in titel IV van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs II, zoals gewijzigd.

§ 3. Ontwikkelingsdoelen voor het voltijds buitengewoon secundair onderwijs zijn doelen op het vlak van kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes die de overheid wenselijk acht voor zoveel mogelijk leerlingen van de leerlingenpopulatie. In samenspraak met het centrum voor leerlingenbegeleiding en zo mogelijk in overleg met de ouders en eventueel andere betrokkenen, kiest de klassenraad de ontwikkelingsdoelen die aan individuele leerlingen of groepen worden aangeboden en uitdrukkelijk nagestreefd.

Ontwikkelingsdoelen worden bepaald per opleidingsvorm en/of type.

In de opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs gelden de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen van het overeenstemmende niveau van het gewoon secundair onderwijs respectievelijk als eindtermen, ontwikkelingsdoelen en specifieke eindtermen. Voor bepaalde andere opleidingsvormen of types kan de klassenraad de eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen van het overeenstemmende niveau van het gewoon secundair onderwijs, van andere types van het buitengewoon secundair onderwijs, of van het gewoon buitengewoon basisonderwijs overnemen als ontwikkelingsdoelen. In beide gevallen kan de klassenraad, rekening houdend met de kenmerken eigen aan de leerling, de gelijkwaardigheid beoordelen van prestaties in het betrokken type of de betrokken opleidingsvorm met de prestaties die door de eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen van het overeenstemmende niveau van het buitengewoon secundair onderwijs worden vereist.

AFDELING III

Specifieke eindtermen

Artikel 6

Specifieke eindtermen zijn doelen met betrekking tot de vaardigheden, de specifieke kennis, inzichten en attitudes waarover een leerling van het voltijds secundair onderwijs beschikt om vervolgonderwijs aan te vatten en/of als beginnend beroepsbeoefenaar te kunnen fungeren.

Specifieke eindtermen worden vastgelegd voor het tweede leerjaar van de derde graad van het ASO, BSO, KSO en TSO, voor het derde leerjaar van de

derde graad BSO en voor het laatste leerjaar van de vierde graad BSO.

De specifieke eindtermen worden verworven door middel van het specifieke gedeelte van een opleiding. Het specifieke gedeelte van de opleiding wordt gedefinieerd als het gedeelte dat niet behoort tot de basisvorming of tot het complementaire gedeelte, zoals gedefinieerd in titel IV van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs II, zoals gewijzigd.

Artikel 7

§ 1. De specifieke eindtermen worden ingedeeld in decretale specifieke eindtermen en afgeleide specifieke eindtermen.

§ 2. De decretale specifieke eindtermen worden ontwikkeld uit :

- 1° de taken die door een beroepsbeoefenaar worden uitgevoerd en de kwaliteitsnormen en beroepsvereisten die daarvoor gelden, geordend in beroepsprofielen ;
- 2° de kenmerkende onderdelen van een bepaald wetenschapsdomein.

De in het eerste lid, 1° bedoelde beroepsprofielen worden vastgelegd door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, op eigen initiatief of op vraag van de Vlaamse regering, in welk geval de profielen worden vastgelegd binnen een door de Vlaamse regering bepaalde termijn die niet korter is dan één jaar. Indien de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen binnen deze termijn geen profielen vastlegt, kan de Vlaamse regering de decretale specifieke eindtermen ontwikkelen op voorstel van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling bij de Vlaamse Gemeenschap.

§ 3. Uit een welbepaalde decretale specifieke eindterm kunnen afgeleide specifieke eindtermen op herkenbare wijze en in concrete bewoordingen worden ontwikkeld, rekening houdend met de meest actuele stand van wetenschap, kunst en techniek. Zij verwoorden niet kennelijk een maatschappelijke keuze en hebben geen bepalende invloed op rechten en vrijheden.

AFDELING IV

Leerplan en handelingsplan

Artikel 8

§ 1. Met de inachtneming van het door of krachtens het decreet bepaalde minimumlessenrooster en met inachtneming van de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen, beschikt elke inrichtende macht voor elk van haar instellingen over de vrijheid de lessenroosters en de leerplannen vast te stellen en kiest zij vrij haar pedagogische methodes.

§ 2. Met inachtneming van de ontwikkelingsdoelen wordt in het buitengewoon onderwijs voor één of meer leerlingen samen op basis van zijn (hun) opvoedings- en onderwijsbehoeften, een handelingsplan opgemaakt. Dit plan bevat voor een bepaalde periode de pedagogisch-didactische planning voor bedoelde leerling(en) en legt onder meer de keuze aan ontwikkelingsdoelen vast, die de klassenraad in opdracht van de inrichtende macht voor hem (hen) wil nastreven.

Het handelingsplan geeft in voorkomend geval weer hoe het multidisciplinair teamwerk wordt gepland en hoe de sociale, psychologische, orthopedagogische, medische en paramedische hulpverlening in het opvoedings- en onderwijsaanbod wordt geïntegreerd.

In voorkomend geval kunnen bepaalde eindtermen, ontwikkelingsdoelen, of specifieke eindtermen van het gewoon secundair onderwijs, van andere types van het buitengewoon secundair onderwijs of van het gewoon of buitengewoon basisonderwijs door een beslissing van de klassenraad in een handelingsplan worden opgenomen.

Het handelingsplan wordt opgemaakt door de klassenraad, in samenspraak met het centrum voor leerlingenbegeleiding en indien mogelijk met diegene die het ouderlijk gezag over de betrokken leerling uitoefent.

§ 3. De leerplannen bevatten desgewenst de doelen die de inrichtende macht uitdrukkelijk formuleert voor haar leerlingen vanuit het eigen opvoedingsproject in het algemeen of de eigen visie op het vak in het bijzonder. Wat het gewoon voltijds secundair onderwijs betreft, worden in de leerplannen opgenomen, op herkenbare wijze :

- vakgebonden eindtermen en ontwikkelingsdoelen, voorzover ze bepaald zijn,
- de specifieke eindtermen, voorzover ze bepaald zijn.

Het leerplan moet voldoende ruimte laten voor de inbreng van scholen, leraren, lerarenteams of leerlingen.

§ 4. Met het oog op het waarborgen van het studiepeil keurt de Vlaamse regering de leerplannen goed, volgens de vooraf door haar bepaalde criteria. Deze verplichting geldt niet voor het onderrecht in een erkende godsdienst, een op die godsdienst berustende zedenleer of in de niet-confessionele zedenleer, of de cultuurbeschouwing.

HOOFDSTUK III

Afwijkingsprocedure

Artikel 9

§ 1. Wanneer een inrichtende macht oordeelt dat de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en/of de specifieke eindtermen onvoldoende ruimte laten voor haar eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen of ermee onverenigbaar zijn, dient zij bij de Vlaamse regering een aanvraag tot afwijking in. Deze aanvraag is slechts ontvankelijk indien precies wordt aangegeven waarom ontwikkelingsdoelen, eindtermen en/of specifieke eindtermen voor haar eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen onvoldoende ruimte laten, en/of waarom ze ermee onverenigbaar zijn ; de inrichtende macht stelt in dezelfde aanvraag vervangende ontwikkelingsdoelen, eindtermen en/of specifieke eindtermen voor.

§ 2. De Vlaamse regering beoordeelt of de aanvraag ontvankelijk is en beslist, in voorkomend geval, of de vervangende eindtermen, ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen in hun geheel gelijkwaardig zijn met die welke conform dit decreet werden vastgelegd en toelaten gelijkwaardige studiebewijzen en diploma's af te leveren.

De gelijkwaardigheid wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria :

1° het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden ;

2° de vereiste inhoud : het onderwijsaanbod in de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon secundair onderwijs, voor het eerste leerjaar B en het beroepsvoorbereidend leerjaar, en het onderwijsaanbod in de eindtermen en specifieke eindtermen voor het gewoon secundair onderwijs omvat minstens inhouden voor de overeenstemmende vakken en attitudes.

Deze inhouden moeten enkel in hun geheel evenwaardig zijn met de inhouden waarvoor conform deze wet eindtermen, ontwikkelingsdoelen en/of specifieke eindtermen werden vastgelegd ;

3° de vervangende ontwikkelingsdoelen, eindtermen en specifieke eindtermen zijn geformuleerd in termen van wat van leerlingen verwacht kan worden ;

4° de vervangende ontwikkelingsdoelen en eindtermen slaan op kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes ;

5° de vervangende specifieke eindtermen slaan op, vaardigheden, specifieke kennis, inzichten en attitudes die de leerlingen moeten toelaten vervolgonderwijs aan te vatten en/of als beginnend beroepsbeoefenaar te kunnen fungeren ;

6° de vervangende eindtermen, ontwikkelingsdoelen, en specifieke eindtermen zijn zo geformuleerd dat, nagegaan kan worden in welke mate de leerlingen deze verwerven of de scholen deze nastreven bij de leerlingen ;

7° aangegeven wordt welke eindtermen vakgebonden, vakoverschrijdend of attitudinaal zijn.

De Vlaamse regering wint voor de beoordeling van de ontvankelijkheid en van de gelijkwaardigheid, het gemotiveerd advies in van de onderwijsinspectie en van een commissie van deskundigen.

Voor de samenstelling van deze laatste commissie stelt de Vlaamse regering een lijst op van onafhankelijke deskundigen. Deze lijst geldt voor een periode van vier jaar. Indien de afwijkingsaanvraag betrekking heeft op specifieke eindtermen waarvoor de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen profielen heeft ingediend, zal de Vlaamse regering de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen vragen een lid aan te duiden om deel uit te maken van de in het vorige lid bedoelde commissie van deskundigen.

De Vlaamse regering bepaalt de verdere regels van deze procedure, met dien verstande dat de aanvrager gehoord wordt.

§ 3. De inrichtende macht dient uiterlijk op 1 september van het schooljaar voorafgaand aan het schooljaar waarin de ontwikkelingsdoelen, eindtermen en specifieke eindtermen zullen gelden, een afwijkingsaanvraag in. De Vlaamse regering beslist uiterlijk op 31 december van het voorafgaande schooljaar over de aanvraag.

De Vlaamse regering legt een besluit betreffende een afwijkingsaanvraag in verband met ontwikkelingsdoelen, eindtermen of decretale specifieke eindtermen binnen een termijn van zes maanden ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement. Indien het Vlaams Parlement dit besluit niet bekrachtigt, houdt het op rechtskracht te hebben.

§ 4. In afwijking op wat bepaald is in § 3, kan de inrichtende macht een afwijkingsaanvraag indienen binnen een termijn van 1 maand na de publicatie van een bekrachtigingsdecreet, indien deze publicatie gebeurt na 1 september van het schooljaar voorafgaand aan de inwerkingtreding.

In de gevallen, bedoeld in het vorige lid, is de inrichtende macht gebonden door de eindtermen, ontwikkelingsdoelen en specifieke eindtermen vanaf 1 september volgend op de publicatie van het decreet dat de gelijkwaardige eindtermen, ontwikkelingsdoelen en specifieke eindtermen erkent of op de beslissing van de Vlaamse regering dat de afwijkingsaanvraag afwijst.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Artikel 10

In artikel 5, § 1, 2°, eerste streepje van het decreet van 17 juli 1991 betreffende de inspectie, de dienst voor onderwijsontwikkeling en de pedagogische begeleidingsdiensten, vervangen bij het decreet van 24 juli 1996, wordt tussen de woorden "vakgebonden eindtermen" en de woorden "en ontwikkelingsdoelen", de zinsnede ", specifieke eindtermen" ingevoegd.

Artikel 11

In artikel 6quater van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, gewijzigd bij de decreten van 24 juli 1996, 15 juli 1997 en 1 december 1998, worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid wordt de zinsnede "artikel 6, 6bis, 6ter en 24, § 2, 1°, 2°, 3°, 4°, 6°, 7°, 8°, 9° en 10°" vervangen door "het decreet betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen en artikel 24, § 2, 1°, 2°, 3°, 4°, 6°, 7°, 8°, 9° en 10°" ;

2° in het vijfde lid wordt :

- tussen de woorden "ontwikkelingsdoelen" en "slechts" de zinsnede "of de specifieke eindtermen" gevoegd ;
- de zinsnede "voornoemde eindtermen of ontwikkelingsdoelen" vervangen door de zinsnede "voornoemde eindtermen, ontwikkelingsdoelen, of specifieke eindtermen".

Artikel 12

In de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving worden de volgende artikelen, voor wat het voltijds en deeltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs betreft, opgeheven :

1° artikel 6, vervangen bij het decreet van 24 juli 1996 ;

2° artikel 6bis, ingevoegd bij het decreet van 24 juli 1996 en gewijzigd bij het decreet van 15 juli 1997 ;

3° artikel 6ter, ingevoegd bij het decreet van 15 juli 1997.

Artikel 13

De eindtermen en ontwikkelingsdoelen die van kracht zijn op het ogenblik van inwerkingtreding van dit decreet blijven na de inwerkingtreding van kracht.